

Optimaliseren van conservatieve behandeling: praktijkvoorbeelden, ondersteuning van eerste lijn en verrijking van nierfalen keuzehulp

Conservatieve behandeling bij eindstadium nierfalen kan voor kwetsbare ouderen een goed alternatief zijn voor het vaak belastende dialysetraject. Er is echter veel praktijkvariatie in Nederland, zowel in de voorlichting als uitvoering van deze behandeling. Daarom hebben wij middels een SKMS kwaliteitsproject gewerkt aan verschillende verbeteringen in de voorlichting en organisatie van conservatieve behandeling.

Inventarisatie van praktijkvoorbeelden

Wij hebben positieve praktijkervaringen verzameld van 21 ziekenhuizen over hoe de zorg voor patiënten met conservatieve behandeling wordt georganiseerd. Geen van deze ziekenhuizen beschikt over een lokaal protocol voor conservatieve behandelingen en slechts twee ziekenhuizen werken met een zorgpad. Over het algemeen worden patiënten met conservatieve behandeling begeleid via de nierfalenpoli. De meeste respondenten gaven aan behoefte te hebben aan een landelijke richtlijn, anderen zijn van mening dat de richtlijn *Palliatieve zorg bij eindstadium nierfalen* volstaat. Enkele genoemde praktijkvoorbeelden zijn het gebruik van een checklist om kwetsbaarheid in kaart te brengen of consultatie van de huisarts, telefonische overdracht met de huisarts na de keuze voor conservatieve behandeling, het versturen van brieven naar de huisarts na elk polibezoek en personaliseren van de zorg. Dit laatste omvat bijvoorbeeld een consult palliatieve zorg, extra gesprek met de dialyseverpleegkundige, diëtist en/of medisch maatschappelijk werk en een aangepaste frequentie van policonroles en laboratorium onderzoek.

Ondersteuning van huisartsen en specialisten ouderengeneeskunde

Wij hebben huisartsen en specialisten ouderengeneeskunde gevraagd wat hen zou ondersteunen in de zorg voor patiënten die conservatief behandeld worden. Artsen in de eerste lijn komen sporadisch in aanraking met deze groep patiënten. Zij zouden graag meer betrokken worden in het keuzeproces, evenals behoefte te hebben aan een telefonische overdracht en een informatiebrief over veel voorkomende symptomen en complicaties bij nierfalen.

Momenteel schrijven wij een handreiking die naar de huisarts gestuurd kan worden op het moment dat een patiënt conservatieve behandeling heeft gekozen en/of de zorg (gedeeltelijk) naar de eerste lijn wordt overgedragen. Hierin wordt het hoofdbehandelaarschap vastgelegd, evenals adviezen over nierfunctie controles en wordt besproken welke problemen ten gevolge van nierfalen in de toekomst kunnen optreden, inclusief suggesties voor behandeling van daaruit voortvloeiende klachten. Zodra de handreiking klaar is, zal deze landelijk beschikbaar worden gesteld (via de NFN website op www.nefro.nl).

Ook hebben wij een artikel in het Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde gepubliceerd waarin wij verschillende aspecten benoemen en toelichten die aan bod komen bij de keuze voor en invulling van conservatieve behandeling [[hyperlink naar pdf/ website](#)].

Aanpassingen in Nierfalen keuzehulp van Zorgkeuzelab

Tenslotte hebben wij de Nierfalen Keuzehulp van Zorgkeuzelab verrijkt met extra informatie over conservatieve behandeling. In de vernieuwde versie meer aandacht voor diverse uitkomsten naast overleving, zoals ziekenhuisopnames, zelfstandig functioneren en kwaliteit van leven. Ook hebben wij tekstuele aanpassingen gedaan, waardoor conservatieve behandeling in de nieuwe versie meer als een volwaardige behandeling wordt gepresenteerd, minder vaak wordt gekoppeld aan overlijden en autonomie als potentieel voordeel wordt benoemd.

Ook zijn er extra videofragmenten gemaakt voor www.nierwijzer.nl, waarin patiënten vertellen over hun keuze voor conservatieve behandeling en de impact van de behandeling op hun dagelijks leven. Deze fragmenten zijn voor iedereen vrij toegankelijk.

Dit project is gefinancierd vanuit SKMS gelden, en is geïnitieerd door de Nederlandse Internisten Vereniging (NIV), in samenwerking met het Nederlands Huisartsen Genootschap (NHG), Vereniging van Specialisten Ouderengeneeskunde (Verenso) en de Nierpatiëntenvereniging Nederland (NVN).